

Predmet: Trnje/Terrnje (Pavle Gavrilović i Rajko Kozlina)

Broj predmeta: K.Po2 10/2013

Glavni pretres: 20.03.2019. godine

Završna reč tužioca

U završnoj reči, tužilac je ostao pri optužnici preciziranoj 25. novembra 2018. godine, navodeći da su navodi iste tokom postupka u celosti dokazani. Opštepoznato je da je u vreme kritičnog događaja bilo na snazi ratno stanje, te da se odvijao oružani sukob. Optuženi Pavle Gavrilović bio je komandant Pozadinskog bataljona 549. mtbr Prištinskog korpusa VJ, a optuženi Rajko Kozlina komandir odeljenja. Gavrilović se tereti da je naredio napad na civilno stanovništvo u selu Trnje, što je imalo za posledicu povređivanje šest lica i lišenje života najmanje 31 lica, od toga 12 žena, među kojima je bila i jedna trudnica i 9 maloletnika starosti ispod 16 godina. Gavrilović je naredio izvršenje i izdao naređenje da ne sme biti preživelih. Svedok Dejan Milošević naveo je da su svi oficiri imali radio-vezu. Svedok Veličković, koji je bio organ bezbednosti u brigadi, navodi da mu ništa nije poznato o stradanju civila. Pozadinski bataljon je vršio i asanaciju terena, pa je Gavrilović morao znati za stradanje civila. Navodno neznanje o događajima samo je dokaz da je optuženi za to znao, jer je sve vršeno po njegovom naređenju. Svedok Radivoje Mirković čuo je da je optuženi Gavrilović rekao „da ne sme biti preživelih“. Takođe, svedok Ervin Markišić je čuo Gavrilovića kada je rekao: „Idemo u selo da se očisti.“ Iako ostali svedoci nisu čuli naredbu optuženog Gavrilovića, oni navode da je u selu Trnje kritičnog dana bilo ubistava civila. To sve ukazuje na postojanje naredbe da „ne sme biti preživelih“. Optuženi se nalazio na brdu iznad sela i imao je pogled na sve što se u selu događalo, video je ubistva civila, ali nije reagovao. Nakon završetka akcije vršena je asanacija terena, o čemu govore svedoci Markišić i Radivoje Mirković, a svedok Aleksandar Stevanović navodi da je u asanaciji učestvovao i optuženi Kozlina. Optuženom Kozlini stavlja se na teret ranjavanje Maljić Vocija/Maliq Voci, o čemu su govorili i svedoci. U svojim iskazima to potvrđuju Radivoje Mirković, Bojan Gajić i Bekim Gaši/Bekiom Gashi. Optuženi Kozlina je ubio i starca kog je pronašao u jednoj kući, što svojim iskazima potvrđuju svedoci Milošević i Markišić. Svedoci Gajić, Milošević i Markišić govore o ubistvu 15 civila, navodeći da je to uradio drugooptuženi Kozlina. O ubistvima iza kuće Šabana Gašija/Shaban Gashi govorili su svedok Aleksandar Stevanović, ali i oštećeni Elizabeta Krasnići/Elizabeta Krasniqi, Hamdije Gaši/Hamdije Gashi i Ilmi Gaši/Ilmi Gashi. O ubistvima civila kod reke govorili su svedoci Ervin Amrkišić, Dejan Milošević, Bojan Gajić, Aleksandar Stojanović i Dragiša Jaćimović. Takođe o ovome svedoče i oštećeni Đile Gaši/Gjyile Gashi, Elizabete Krasnići/Elizabeta Krasniqi i Ilmi Gaši/Ilmi Gashi, koji je video ubistvo Mehmeta Limanija/Mehmet Limani. Do sada je pronađeno 12 tela, dok se za 19 tela žrtava još uvek traga. Imajući u vidu težinu dela, zatražio je da sud optužene oglasi krivima i osudi ih na maksimalne kazne zatvora.

Završna reč punomoćnika oštećenih

Punomoćnik oštećenih naveo je da je konačno, nakon pet godina suđenja, postupak došao u fazu iznošenja završnih reči. Uočava se da je postupak dugo trajao, obzirom da je krivična prijava podneta 2008. godine, optužnica je podignuta tek nakon pet godina, a sama istraga trajala je samo četiri meseca. Zakazana su bilo ukupno 43 dana suđenja, od kojih je održano samo 17. Najveći broj odlaganja bio je zbog navodnih bolesti optuženih, koje su pokrivane medicinskom dokumentacijom. Iz tih razloga je TRZ u aprilu 2016. godine predlagalo da se

odredi pritvor kao mera obezbeđenja prisustva optuženih na glavnom pretresu, ali sud taj predlog nije prihvatio. Tokom postupka, pred sudom su svedočile dve grupe svedoka: jedna koja negira ulazak vojske u selo i druga koja je detaljno opisivala događaje. O radnjama optuženog Rajka Kozline govorili su svedoci Markišić i Mirković. Da je optuženi Gavrilović bio upoznat sa ubistvima civila potvrdio je svedok Jaćimović, koji je naveo da je o tome obavestio Gavrilovića. Svedok Božidar Delić naveo je da je okrivljeni Gavrilović „morao da zna“. Predsednica sudskog veća navela je 23. aprila 2014. godine da se postupak vodi zbog oštećenih, ali nakon pet godina nije utvrđena cela istina, jer zamisao i organizaciju zločina nisu izveli samo optuženi. Bilo je i drugih učesnika, kao što je artiljerijski bataljon JNA koji je otvarao vartu na selo, a kojim je komandovao neko drugi. O prikrivanju zločina govore svedoci, što ukazuje da je odluka o ubistvima civila doneta još pre kretanja na selo. U akciji je učestvovalo najmanje 50 do 60 ljudi. Svedok Božidar Delić negira da je znao za zločin. Pripadnici komande 549. mtbr VJ negiraju da su znali za zločine, a brigadu opisuju kao disciplinovanu. Ovde se uočava potreba za upotrebom instituta komandne odgovornosti, kako bi se pravdi priveli svi odgovorni, jer se ukazuje da to nisu samo optuženi.

Završna reč advokata Ivana Mitrovskog, branioca optuženog Pavla Gavrilovića

Branilac optuženog Pavla Gavrilovića naveo je da se njegovom branjeniku na teret stavlja izdavanje naredjenja za napad na civilno stanovništvo i njegovo ubijanje, uz naredbu da ne sme biti preživelih. Međutim, u optužnici se u isto vreme navodi da su NN pripadnici bataljona vršili ubistva civila i da je optuženi Kozlina ubio 16 civila. Svi izvedeni dokazi ukazuju da TRZ nije potvrdilo navode optužbe – da je Gavrilović naredio da ne sme biti preživelih. Optužnica je nerazumljiva, jer nisu naznačene činjenice i okolnosti koje čine obeležja krivičnog dela. Ako su NN pripadnici bataljona ubili pojedine civile, nije poznato da li su to bili pripadnici istog bataljona ili neke druge jedinice, ili su pak to bili pripadnici policije. Negirao je postojanje saizvršilaštva kao oblika učešća njegovog branjenika u izvršenju krivičnog dela. Ako je optuženi Gavrilović pozvao svoje oficire i izdao im naredbu da ne sme biti preživelih, kako to da je samo optuženi Kozlina navodno postupio po tom naredjenju, a nije niko drugi od onih koji su takođe primili naredbu? Ukazao je da je u optužnici navedeno da je šest civila pretrpelo telesne povrede, ali da se uopšte ne govori o kojoj vrsti povreda se radi i koji je mehanizam nastanka istih. Optuženi Gavrilović je negirao krivicu i objasnio je da mu je zadatak bio samo zaprečavanje prodiranja neprijateljskih snaga. Nije imao zadatak da ulazi u selo, koje zbog konfiguracije terena nije ni video sa svog komandnog mesta. Tvrdio je da vodnik, optuženi Kozlina, nije ulazio u selo, niti mu je to bio zadatak. Na tom položaju je bio tri dana i niko ga nije obavestio o ubistvima civila. Bilo je u tom periodu pucanja, jer je u toku bila akcija razbijanja snaga OVK u tom reonu. Odbranu optuženog Gavrilovića potvrdilo je u svojim iskazima više svedoka koji su bili pripadnici bataljona. Navode odbrane potvrdio je i svedok Božidar Delić, navodeći da takvu naredbu ne bi mogao izdati ni jedan oficir, što je takođe potvrdio i svedok Jovan Konjikovac. Svedok Jaćimović u svom iskazu negira izdavanje takve naredbe, kao i optuženi Kozlina. Svedok Delić objasnio je da je Pozadinski bataljon bio neborbena jedinica, kao i koji je zadatak imao optuženi Gavrilović. Takođe je ukazao i na ratnu doktrinu OVK, čiji članovi su ispod uniformi nosili civilno odelo i koristili žene i decu kao mamac. Iz izveštaja policije se vidi da je, od četiri leša u blizini potoka koji su u selu pronađeni 2. aprila 1999. godine, jedan bio u braon čizmama, a to su bile vojne čizme. Smatrao je da izvedeni dokazi ne potvrđuju navode optužnice i da Pozadinski bataljon nema nikakve veze sa kritičnim događajima. Iskaz svedoka Mirkovića ocenio je kao neverljiv, jer je čudno da je naredbu da ne sme biti preživelih, po njegovom kazivanju, optuženi Gavrilović izdao pred više vojnika, a svedok se u isto vreme nije mogao setiti imena ni jednog od njih. Svedok nije rekao da je u vreme izdavanja navedene naredbe optuženi Gavrilović pokazao rukom u pravcu sela Trnje, nego samo da je tada u

njegovoj blizini bio optuženi Kozlina. Takođe je izjavio da im je zadatak bio da isteruju ljude iz kuća i proveravaju ima li pripadnika OVK. Ovaj svedok nije shvatio naredbu da se ljudi ubijaju. Ocenio je da je svedok došao u sud pripremljen da iznese neistine o optuženom Gavriloviću. Tako je svedok izjavio i da je optuženi Kozlina ubio meštanina koji je krenuo da nahrani stoku, jer je u rukama imao seno. Ispostavilo se da je „ubijeni“ živ, da je to svedok Maljić Voci/Maliq Voci, koji je došao u sud i svedočio da u trenutku ranjavanja nije imao ništa u rukama. Stoga smatra da je to očigledan dokaz da svedok ne govori istinu. Voci je rekao da je ranjen, međutim nije čak ni pokazao u koji deo tela je ranjen. Prema obrascu o pretpostavljenoj identifikaciji, tela nekih oštećenih pronađena su kod mesta Tropoje u Albaniji, te da su na istima uočene povrede nastale od dejstva granata. Pozadinski bataljon ih nije imao. General Delić objasnio je da su svi Albanci koji su prešli granicu i otišli u Albaniju odmah mobilisani, i žene i muškarci, a posle korišćeni prilikom napada na „naše položaje“. Ukazao je da je svedok Radivoje Mirković pripreman za ovo svedočenje, a to je učinio jer je ubio jednog civila, o čemu je govorio svedok Gajić. Osvrnuo se na svedočenje Dejana Miloševića, tj. da je optuženi Kozlina ubio jednog starca tako što mu je iz pištolja pucao u potiljak. Isti svedok je na glavnom pretresu izjavio da je starac tada imao u ruci neku neispravnu pušku. O ubistvu ovog starca govorio je i svedok Ervin Markišić, koji je naveo da je starca ubio Kozlina, pucajući u njega rafalno iz automatske puške. Ovakva svedočenja ukazuju da svedoci Milošević i Markišić nisu uopšte bili na licu mesta. Svedok Milošević je tokom svedočenja sa ponosom isticao da je bio dezertar, pa kao takav ne može svojim iskazom da obori prezumpciju nevinosti optuženog Gavrilovića. Posebno iz razloga što drugi svedoci tvrde da je Milošević, sve vreme dok su bili na terenu, bio na brdu iznad sela, kraj vozila koje je dovezao. Osporio je i iskaz svedoka, navodeći da ga je tokom istrage ispitivalo neovlašteno lice, advokat sa Kosova Teki Bokši/Teki Bokshi (punomoćnik oštećenih). Naveo je da su tokom postupka ispitani i svedoci „šiptarske nacionalne manjine“ i analizirao njihove iskaze. Naveo je da je svedokinja Đile Gaši/Gjyle Gashi izjavila da su kraj reke bila dva policajca, da su zatim došli i drugi policajci, a da su tu bili i neki vojnici sa maramama na glavi i da su nosili maskirne boje. Svedokinja Elizabete Krasnići/Elizabete Krasniqi takođe je izjavila da je bila prisutna policija, od kojih je prepoznala dvojicu „koji su bili Cigani“. Sve ovo ukazuje da to ni u kom slučaju nisu bili pripadnici Pozadinskog bataljona. Osporio je iskaz svedoka Bekima Gašija/Bekim Gashi, navodeći da se radi o svedoku koji je bio na svim mestima tokom kritičnog događaja, a da nije čak ni ranjen. Naveo je da je u jednu kuću bačena bomba, a Pozadinski bataljon uopšte nije imao bombe. Ocenio je da je suština iskaza ovih svedoka da su u istrazi govorili da su na licu mesta bile prisutne policija i vojska, dok su na glavnom pretresu tvrdili da je bila samo vojska, što jasno govori o tome da su svedoci naučeni, jer nisu mogli da objasne ove protivrečnosti. Izveštaj nemačkog forenzičkog tima ocenio je kao neprihvatljiv, „jer su njihovi avioni bombardovali naše položaje“. Predložio je da sud optuženog Pavla Gavrilovića oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč advokata Milana Petrovića, branioca optuženog Pavla Gavrilovića

Branilac optuženog Pavla Gavrilovića, advokat Petrović, pridružio se završnoj reči prethodnog branioca i objasnio da je optuženi penzionisani pukovnik, te da je optužen jer je u Hagu bio svedok odbrane generala Lazarevića. Da bi uopšte mogao da svedoči u tom postupku, morao je da prođe sve provere svog kredibiliteta. Onda je na volšeban način Fond za humanitarno pravo 2009. godine podneo krivičnu prijavu, i tek se 2013. godine pokrenula istraga, da bi se za četiri meseca podigla optužnica. Ocenio je da je optužnica „prazna i bez dokaza“. U optužnici su navedena lica za koja nema dokaza da su stradala. Svedočio je komandant brigade (svedok Božidar Delić), koji je objasnio koji je zadatak imao Pozadinski bataljon. Vojska je ozbiljna institucija u kojoj se ni jedan metak nije mogao uzeti bez zvaničnog zaduženja, zbog čega je šteta što je sud odbio predlog odbrane da se obavi

veštačenje veštaka vojne struke, koji bi objasnio funkciju vojske i njene pravilnike o postupanju. Smatra da su svedoci Markišić i Mirković „dežurni svedoci“ i u Hagu i u ovom postupku, da su njihova svedočenja više puta ispitivana i da je jedina istina da ni u jednoj presudi nisu navedeni kao kredibilni svedoci. Njihovo svedočenje u ovom postupku nije potvrdio ni jedan pripadnik Pozadinskog bataljona. Svedok Milošević ne može biti kredibilan, jer je u sukobu sa optuženim. O ovom događaju nema podataka u zvaničnim evidencijama vojske i policije, a njihova želja je bila da se na svaki događaj odreaguje, kako bi se utvrdio da vojska sa tim nema nikakve veze, jer je to bila albansko-šiptarska taktika, da se za sve optužuje vojska. Može se smatrati da se taj događaj nije ni desio. Za isti nisu osuđeni neposredni komandanti, jer to nije dokazano. Vojnici i starešine su znale kako moraju da se ponašaju, jer je to bilo strogo propisano. Krivičnu prijavu podneo je Fond za humanitarno pravo, koji ima ozbiljne obaveze prema svojim finansijerima, ali je TRZ moralo da bude daleko rigoroznije. Njegov branjenik je častan čovek, oficir koji je nagrađivan, i bilo bi suprotno svim ljudskim i sudskim pravilima da ovakav čovek bude kažnjen.

Završna reč advokata Nikole Hanžeka, branioca optuženih Pavla Gavrilovića i Rajka Kozline

Branilac optuženih ocenio je da je jedini zaključak nakon izvedenog dokaznog postupka da nema dokaza da su optuženi izvršili krivično delo za koje se terete. Iz priložene dokumentacije ne može se utvrditi da su lica navedena u optužnici zaista i stradala kritičnog dana u selu Trnje/Terrnje. Svedočenja oštećenih Nedžada Bitićija/Nexhat Bytyqi i Maljić Vocija/Maliq Voci ocenio je kao nekredibilna. Takođe nije kredibilan ni iskaz svedoka Bekima Gašija/Bekim Gashi, koji je izjavio da je na selo ispaljeno oko 1.000 granata. Sve starešine VJ su, po oceni branioca, sigurno kredibilniji svedoci i sudsko veće njihovim svedočenjima mora pokloniti veru, a ne svedočenjima naručenih svedoka. Vojska uopšte nije imala zadatak da ulazi u selo. U knjizi Nataše Kandić „Kako viđeno tako rečeno“ navedeno je da su ovaj zločin počinili policajci. Svedok Dejan Milošević je pred sudom pokazivao posebnu drskost, jer je sa ponosom pričao da je pucao u vojnika, i slagao je da nije u sukobu sa optuženim Kozlinom, jer zaista jesu u sukobu. Više svedoka je reklo da je u akciji učestvovao veliki broj policajaca, a svedoci tužilaštva su se sećali samo optuženog Kozline, koji je po njima bio svuda u isto vreme.

Nastavak iznošenja završnih reči zakazan je za 1. april 2019. godine, sa početkom u 14:30 časova.